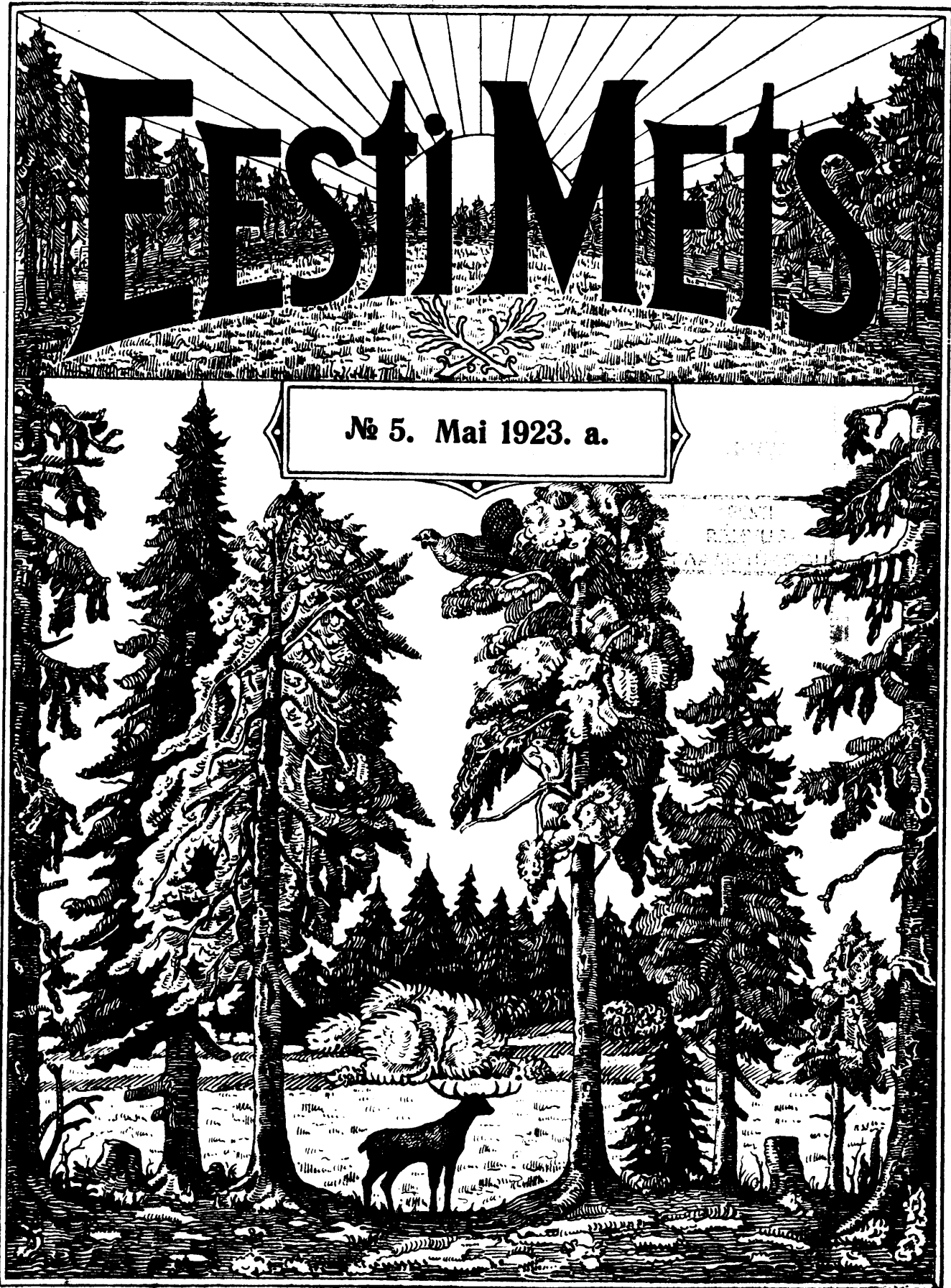

ESTIMETS

№ 5. Mai 1923. a.

Sch. Pataschnikow'i kirjutusmaterjali- ja paberikauplus.

TALLINNAS,

WIRU TÄNAW 10.

Kõnetraat nr. 19-08.

Soowitab oma rikkalikust kaubatagawarast suures walikus mitmesugust oma- ja wäljamaa kaupa. Igasuguseid koollitarbeld kõige odawamalt, nagu: wihkusid ja kaustikuid — Soome paberist, pliiatsid, sulepätid, sulgi, tsirkleid, karpides ja üksikult, penaale, Pelikaan tinti, Günther Wagneri wärwisid karpides ja üksikult, pastellkriiti jne. jne.

Kontori- ja kantseleitarbeld: kuiwatuspresse, metallist joonelaudu, igasuguseid kontoriraamatuid Soome paberist, registraatorid, arwelaudu, blokke jne. jne.

Peale selle weel igat sorti ja wärwi albumipaberit, arwelehti, seinapappi, postpaberit, kirjaümbrikke, ilupaberit karpides, pakkimispaberit kollast ja walget, wõipaberit, taskuraamatuid, postkaardi-albume; praegu saadud suurem saadetus sliidipaberit (igat wärwi peale walge), krepppaberit — odawate hindadega, tshekiraamatuid ja kriiti metsaametnikkele, portfelle, rahataskuid, käekotte, tasku- ja paberinuge, käärisid jne. jne.

Tutwunnege hindadega teistes ärides, siis leiata, et meie kaubad on odawuse poolest wõistluseta.

Kaupmeestele ja ametasutustele kõige suurem hinnaalandus.

Metsaülematele ja metsateenijate kutseühisuse liikmetele eriti 10% hinnaalandust.

Hinnad wõistlemata odawad! Tellimised täidetakse ruttu ja korralikult!

Müük en-gros je en-detail.

Tallinnas, Wiru tänaw nr. 10,

kõnetraat 19-08.

A./S. „Atlanta”

o s t a b

kõikides jaamades kuuse- ja männi-

palke

Tallinn, Wiru tän. nr. 4.

O./Ü. Systema

Tallinnas,

Suur Karja tän. Nr. 11. :: Kõnetr. 709.

KONTORI TARBEASJAD:

„Brunsviga” arvemasinad.

„Burroughs” kokkuarvamise ja raamatupidamise masinad.

„Underwood” kirjutusmasinad.

„Corona” reisikirjutusmasinad.

„Roneo” paljundamise apparaadid.

„Adrema” aadressi trükkimis-
masinad. j. n. e. j. n. e.

Rahakapid ja -kastid.

Kontori mööbel.

Kaardisüsteem.

Pliiatsiteritajad.

Kirjalastilõikajad.

Nummeraatorid.

Kirjutusmasina lindid.

Sõepaber.

Toolid ja kirjutusmasina wildid

j. n. e. j. n. e.

**Soovitame rikkalikus walikus
kuiwi hõweldatud ja hõwelda-
mata**

**kuuse- ja männilaudu,
kuiwi tamme-, saare-, jalaka-,
kase-, lepa- ja haawalaudu.**

**Ümmargused ja kanditud
palgid,**

kõigis nõuetawates pikkustes ja jämedustes.

Ümmargused ja saetud

latid.

**Saeweskis wõetakse jälle vastu ja täidetakse
rutuliselt igasuguseid tellimisi. Ostame iga-
sugust metsamaterjaali piiramata arwul.**

A.-S. «SILVA».

Tallinnas, Merepuiestee Nr. 17.

Telef. kontoris 9-29, 13-80, kaupluses 18-09.

Metsaosakond 13-20.

Telegrammi aadress: TALLINN — SILVA.

Metsa- ja jahiasjanduse kuukiri.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka, 1/2 aasta peale 150 marka,
üksik number 25 mk. Väljamaale aastas 400 mk.
Toimetuse ja talituse Peavalitsuse juures,
Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 1500 marka, 1/2 lehek. 800 marka, 1/4 lehek.
450 mk. Tekstis ja kaanel 100% kallim.
Aadr. liht ja rahasaadetustele: Kuukiri „Eesti Mets“
Tallinnas.

Nr. 5.

Mai 1923.

3. aastakäik.

Kewade...

J. Põllumees.

*Juba lehtes leinakased,
Sumisewad mesilased,
Kewad' külaliseks saab;
Lõokesed lõõritamas:
Metsas windid willistamas.
Iga lind nüüd laulu a'ab.*

*Utekesed nurmel sööwad
Kalad wetes sulpsu lõõwad
Waikse järwe woodela.
Aasal õits'wad kullerkupud,
Tußat terwist nende nupud
Hüüawad sul, isamaa!*

*Unun'd meelest werelained,
Hiljufised kurwad ained,
Aja rüppe rändama.
Kena kewad' uuest ärgan'd,
Mulla põuest elu tärgan'd
Uuel ilul särama.*

Metsateel.

M. J. K.

Kevade hommik. Irapoolne taevadär lööb heledaks ja viimased öövarjud võitvad sümbiva, kiiresti laienema valgusega...

Teerada viib läbi kaastu, väikese järve ääri mööda mägede taha, sinaväse metsa.

Järve tasane weepind on vaikne kui arangunud elavhõbeda vaagen, ainult harva sulpsatab kuskil eemal väike kalate, weepinnale rõngaid järele jättes, mis üksteise järele laiali lagunedes eemal, tasase weepinnaga ühte vajudes, jäljetult kaovad...

Weel praakatab ruffirääk talbal rohu sees, nagu tahaks ta oma õblaulu jätkata, aga hääl katkeb...

Õõil ümbrus on täiesti vaik...

Loodus põhjamaa metsas nagu valmistaks ennast ette suurepäralise päikesetõusu vastuvõtmiseks.

* * *

Esimene tasane hommiku tuulehoog käib läbi metsa ja kaselehed teatavad sahinal päeva tulekut...

Teie ääres otsal piutatab väike linnuke unest ärkates. Teie kuuldes kiltab naaber teisel pool teed vastu. Järve taga põdsas tõmbab laulukangelane õõpit oma registrid lahti. Gemal mäe real, tõrge kuuse otsas hakkab tägu kulluma...

* * *

Mets lööb äkitselt nagu nõiajõul häälitsema...

Esimene päikesekiir tungib läbi lehestiku ja kuldab värisema lõõnud weepinda järvekeses... suudleb säravaid kastetulle lehtedel... kaisutab õitsmele lõõrub lilli...

Põhjamaa kevadhommik on alanud...

Mus on kevadhommikul metsateel kõnvida!

Metsaasjandus.

Tarbemaad ja kvartaali sihid.

E. Sgabaf.

Meie metsades on kolm kategooriat maapinda: 1) metsamaa, 2) kõlbmatamaa ja 3) tarbemaad.

Eiimeist kasutame metsa kasvatamiseks; teist kasutame kõigi abinõudega esimeseks ümber muuta, kolmandat aga püüame meesajit waba hojda, sest et mets siin maatarvitamist talistab ja ülesseatud eesmärkidele vastu töötab. Sellepärast peaks ka siia kõigil kvartaali sihid arvama, olgugi et talfeerijad neid kas metsata- eht kõlbmatamaade lahtrisse mahutavad.

Eesti metsamajanduse praktika patub meie nüüd dige imelike fakte: endine metsaperemees — suurraapibaja — lastis sagedasti tarbemaad kunstlikult metsastada: 1) fasaanide aedadeks (Aakre, Sangaste m.), 2) laulukindude aiaks (Sõmerpalu m.), 3) mõne kõrvalise omaniku, keset metsa paigutatud, talu ärakastamiseks

(Wana Antsla metsk. Tsooru mõisa), 4) liig laiailagunenud metsawahide palgomaade kitsendamiseks. Siin oli eesmärk: metsawahiti võimalikult täielikult kõitidest tema isiklikkudest pekelonna ja oma majapidamise huvidest wabastada ja kõige tema töõjõudu metsa peale juhtida. Näituseks on Wana-Antsla 25 metsawahist 9 kääs wähem kui 3 tiinu põldu, nendest kahel ainult 1 tiin ja ühel isegi 0,64 tiinu. Tartu maal, Aakre mõisas on isegi 1 boniteedi ristihainamaal, keset mõisa põldu umbes 5 tiinu nüüd juba 10 aastat männi kultuure jätud — fasaanidele; kohalik rahwas pistis juba kord selle „paruni mängule“ tule otsa, mis aga ei aidanud.

Teenijate palgamaa suuruse küsimust kõrwale jättes, mõistan ma hukka nende metsaomanikkude teguwõisi, kes meie esivanemate poolt suure

waewaga metsa alt wõidetud kõlblikku põllu-
pinda jälle tagasi metsa alla wõtawad.

Kuid jätame kõrwale endised metsapereme-
hed, sellede tegewuse arwustamine ajaloo üles-
anne on ja pöörame olewiku poole.

Sagedasti küsiwad kohalikud metsawahid:
„Minu põld kasvab äärest noore metsaga linni,
— minu heinamaa peal kasvavad paar jäme-
dat laste, leppa, — kas ma tohin seda
„metsa“ maha raiuda? Minu wastuses
kõlas — küll mitte ametlikult, — seefama hul-
tamõistmine. Kuid et ma aga ainult tehnik
olen ja mul walitsuse wõim puudub, siis saat-
sin ma, muidugi, iga küsijat selle asja lahenda-
misets kohaliku metsajälema juure. Siin aga
lubatagu teletada, et laht jäneft ühe pau-
guga pole wõimalik lasta: samal pinnal
kõrraga maad harida ja metsa kasvutada. Oma
metskonnas trahwifin ma neid metsamahte, kes
oma palgamaid linni kasvada lastsid — ja
oleks neile, kes oma eelkäija poolt lohakalt pee-
tud maid metsast puhastasid, — küll heameelega
preemiaid maksnud, kui mul selleks „krediiti“
oleks olnud. Igatahes, selle „metsa“ kõrwal-
damise eest meiwahilt weel takki järele raha
nõudmine oleks juba puhas absurd.

Sellepärast peats üldriiklistes huwides
tarbemaade peal kasvawa wõsa, hao ja üfifute
puude maharaiumist, maapidaja kohus-
tusets tunnistama, selle peale waatamata,
kas ta palgajaaja riigiametnik on eht rendi-
maksja rentnit.

Teine ebaloogiline nähtus puu-
tub samblarabastid, neid suuri maapinde,
mis wastawate abindude tarwitamisel wõimalik
oleks tarbemaadeks muuta.

Mis sellel alal wõimalik on kätte saada,
seda on juba Hollandis ja teistes kultuurmaades
näidatud ja siin jeda orutama ei hakka. Puundu-
tan ainult esimest wäikeft samnu, mis meie rah-
was selles sihituses, eht ilmataadmata, püüab
teha, — kus aga walitsus temale appi ei tule, waid
wastupibi — teda selle hea tahmise eest nagu
trahwib. On ju teada et sammal eneses kuni
90% wett kinni peab ja kõige suurem wee ära-
jooksu talistaja on. Sellepärast peats igale
rabasambla kõrwaldajale preemiaid antama,
aga mitte kantsilla pealt selle eest weel rahatafu
nõudma, nagu meil tehakse. Sellepärast peats
metsawalitfufe walwe all olewates wabades soo-
des ja rabades sambla korjamine
(koduloomadele allalaotamisetf) koguni tasuta
wabats antama, jefst et sambla kõrwaldamine

on siin üks nendest eelkõibdest, mille abil need
kõlbmata maad — tarbemaadeks ümber muude-
takse.

Pöörame nüüd meie kwartaalifitide
poole. Kõikides madalates kohtades, mõnitord
aga ka kõrgema lehtmetsa wahel, on nad praegu
8-10-aastase wõsaga suuremalt jaolt niimõrd
linni kasvunud, et siin enam kwartaalide piire
tundagi pole, f. o. kasvavad kwartaalide wahed,
— need iga metsamajanduse kõige tähtsamad alused.

Metsawalitfufe krediidi nõudmised selle häda-
ohu kõrwaldamisetf on riigivalitfufe poolt ai-
nult wäikeft tähelpanu leidnud. Selle läbi on
aga meie metfakorraldus koguni wäljapääsemata
seisukorras: sihid on kinni, läbi ei pääse, raha
raifata selle „mufta töd“ peale ei tohi, seista
aga ja oodata, kuna tödlijed sihri puhastawad,
juba koguni ei luba metfakorralduse tehnikute
„kallid“ kuupalgad ja „suured“ päewarahad.
See ettenõgemata talistus sunnib siis iga metfa-
korraldajat raha ja aja kokkuhoidmisetf, ai-
nult niimõrd kitsast pindsihti kohapeal olewast
padrikust läbi raiuma, et waewalt oma tödriis-
ta ja mõddulindiga läbi pääseb. Kuidas siin
kohalik metfawalitfusus ilma segadufeta wõib töö-
tada oma langiajamise, metfakafutuse, mater-
jaalide wastuwõtmise, protokoleerimise ja teiste
majandusliste tegewustega, — jääb aru-
saamatuks.

Metsa piiridega on asjalugu sama-
sugune. Piiride kohta olid metfakorraldajad
mõnitord sunnitud õige toomilist hirmukorraldust
kohalikus wallawalitfuses tegema, ja metfawa-
hite abil rahwaseas kuulutama: „Kes piire oma
ja riigimetsa wahel ei puhasta, — selle mets
mõddetakse riigi metfa külge!“ Ma arwan
aga, et sarnane kawalus küll kohane ei ole ja
peats teifi abindusid leiduma, nimetatud maja-
pidamise talistuse kõrwaldamisetf. Et riigi-
kogu komisjion meie eelarwes palutud selle-
kohast krediiti kuni tähtsufeta tilgani wähen-
dab, on eht sellele põhjendatud, et endise Wene
seaduse järele sihtide puhastamine ja maamõddu
märkide (tulbad, kupitsad, ristitiwid) korras-
hoidmine — oli kohaliku metfawahi otsetõhene
kohustus. Kohapealne wastus on aga sarnane:
„Ega siis mina ei jdua nüüd ükfi oma kättega
kõite seda maha raiuda, mis wiimase 10 aasta
jooksul seal on üles kasvunud“. Mii wastab
harilikult pärast sõda uue sti määratud metfa-
wahti ja osalt on tal õigus. Wana metfa-
wahti aga sundis sõda ja rewolutfioon — teiste
tähtsamate asjade peale oma tähelpanu pöörama

kui piiride ja sihtide puhastamine. Etu seisust kohast välja minnes oli ka temal õigus.

Nii asume siis wäjäpääsematus nõidringis: riik raha ei anna, metsawahid sihte ei puhasta, metsaülem ei anna oma metsas ära ja metsakorraldaja rikub tihnikus oma tööriistu ja riideid, kui ta kardab „operatsiooniraha“ — sihipuhastamise peale raisata.

Selle kohta toon paar meie metsaelust wõetud anekdooti:

Üks riigikontrolli ametnik tegi kuskil metsawahi peale protokollid, et ta kwartaali sihti oli niitnud, ilma riigile taju maksmata. — Sihtid jäid siis ka niitmata.

Üks metsaülem (seesama, kes kraawist sambla wäljakiskumise eest, — „ettewõtja“ läest weel maksu riigi tulule nõudis) keelas sihtide hagudest puhastamise nende, kes hagu ilma riigile maksuta sealt kõrvaldada tahtsid; nii jäidki sihid puhastamata.

Üks metsakorraldaja ähwardas metsaülemat, — koge oma töid seisma panna ja tulewa aastani edasi lükata; sihid puhastati.

Ma ei hakka siin neid mõtteid arutama, mis tolle kontroll-ametniku ja metsaülema peades, „riigi hõwibe kaitseks“ liikusid, ega ka tolle metsakorraldaja häbematus. Põõbran aga algusele tagasi: „Ei saa ju taht jänest

ühel pauguga lista“. On meil puhtaib kwartaalisihte ja piire tarwis, — siis ei ole mets ja hein sihtetulekuallikad, waid palju tähtsama ja suurema tuluwõimaluse takistajad. Et, meil aga riigi eelarwe on piiratud, — siis peaks meie iga wabatahtlikku talituse kõrwaldajat terwitama, aga mitte teda trahwima.

Selle waate tagajärjeks oleks, et kõik sihid seal, kus hein ja hagu leiawad endale tarwitajaid, koguni ilma kulubeta ära puhastataks ja riigi arwel tuleks ainult meie kõige metsarikkamates nurkades seda tööd teha. Et metsawalitsus wiimase kohta oma eelarwes on juba nõudmisega riigivalitsusele esinenud, siis jätan ma siin tarwiliku rahasumma wäljarwamise kõrwale.

Edaspidise sarnase ebanormaalse nähtuse kordumiswõimaluse kõrwaldamiseks oleks aga tarwilik praegu kõiki metsawahite haawitatega warustada, siis niidaks nad ühes heinaga ka igal aastal puuwošad sihtide pealt maha ja need kohad wastastid siis wahetpidamata oma eesmärgile.

Arwates ühe haawitati hinna 100 marka ja meie metsawahide arwu — 2000, — nõuaks sarnane abinõu ühekorbet wäljamineetut $100 \times 2000 =$ umbes 200.000 marka.

Suwised metsa waenlased.

Lugupeetud ametwennad-metsaülemad!

Meie jõume suwe poole; ühtlasi sellega liginewad ka metsamehele uued mured ja tööd: mitte ainult kuidas metsa külida ehk noorendada tuleks, waid kuidas ka metsa suwiste waenlaste eest hoida.

Mitte ainult tuli ei häwita metsa, waid ka putulad ja sõõbitud teewad metsale wäga suurt kahju, nagu seda möödnud aastal paiguti ette tuli.

Need on Ips (bostrichus) typographus ja tema seltsimees Pityogenes (bostrichus) chalcographus, kes tõesti hädaohilikult wõiwad saada.

Muudugi mõista, katsuks niisugusel juhtumisel iga tõsine metsamees kõik abinõud tarwitusele wõtta, ei nimetatud waenlased temale allawas

metskonnas hädaohilikult; muutuda ei wõiks. Üks asi aga, mida meie seni tegemata oleme jätnud ehk puudulikult toimetanud, on nende waenlaste arenemiskäigu uurimine ja nimelt: millal algab lewadine lend, kui kaua aega kulub munemisest kuni walminud putuka koore alt wäljatulekuni, millal algab järgmine lend ja mil kujul jääb putukas talwekorterisse.

Oleks ka wäga loowitaw weel teiste putukate, näit. Lophyrus rufus ja pini, arenemiskäigu tutvunemine, siis wõiksime sügisel, ühingu koosolekul, tagajärgebest rääkida.

Jään lootma, et ametwennad seda lühikest märkust niuõrd tõsiselt peawad, et kaasa aidata meie talli kodumaa uurimistöö täiendamiseks.

Alfr. Auksmann.

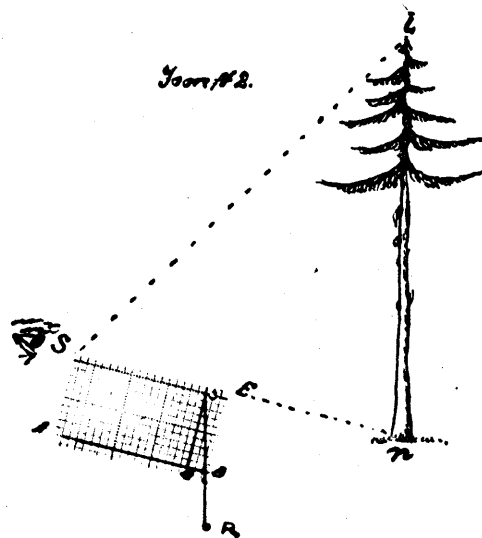
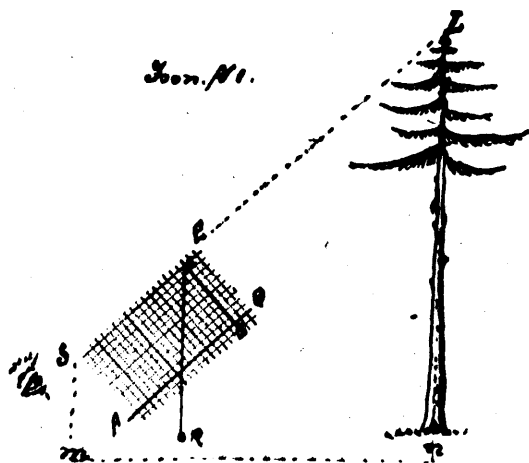
Puu kõrguse mõõtmine.

Alfr. Rutemann.

Kasvatate puude kõrguse mõõtmine sünnitab paljudele alamatele metsaametnikkudele raskusi ja nimelt sellepärast, et kõige lihtsamad abinõud selleks teadmata on.

Tahan siin aidata ja tutvustada lihtsa kõrguse mõõtmise viisi. Nagu joonistusest nr. 1 näha, võetagu selleks püergune, neljanurgeline lauakene, tükk paksu pappi eht ka taskuraamatu taan, mille pikkus umbes 20 sentim. ja laius umbes 15 sentim. on. Tarvitamisel määratud külje peale joonistatakse sentimeetri suurused ruudud ja C juure kinnitatakse niit, mille otsas ripub tinandõp R eht midagi sellestarnast; kui taskuraamat võetakse, siis võib ka pliats rippuda. Sellega on puu kõrguse mõõtmise abinõu valmis.

Peatingimised siin on, et joon AB peab roobasjoon olema pealmisele küljele SE ja joon CD peab sünnitama D juures täpselt õiget nurka. Kui meie joone CD pikkuselt võtame, näit. 10 ruutu, siis vastaks see 10 sülla kauguselt puu mõõtmisele. Mõõtmine sünnib järgmiselt: minnakse puu juurest horisontaal joones 10 sülla eemale (joon. 1.), võetakse aparaat vahemasse kätte ja vaadatakse silmaga üle tema pealmise

ääre SE puu latva L, nii et SE ja L ühes joones oleksid, kui loodi niit paigale jäänud, pannakse parema käe sõrm niidi peale, et see enam paigast ei liiguks. Näitab nüüd niit D poolt A poole, näituseks, 9 ruutu, see tähendab 9 sülla. Sellesama kauguse pealt puu juurest vaadatakse nüüd üle SE alla puu tüve peale (joon. 2) ja niit näitab, näituseks, 2 ruutu, s.o. 2 sülla D poolt B poole, mis esimesele mõõtmisele, 9 sülla, juure tuleb arvata ja seega puu kõrguse 11 sülla annab.

Juhtub aga, et tüve peale vaadates niit D poolt A poole näitab, mis tõendab, et mõõtja film madalamal seisab, kui puu tüvi, siis tuleb teisest mõõtmisest saadud arv esimesest maha arvata, mis järel jääb, on puu kõrgus.

Selgituseks olgu veel tähendatud, et ruudud võivad ka poole- eht veerandtollilised olla, tingimata peavad nad aga kõik ühesuurused olema. Kaugust puu juurest võib ka sammudega ära mõõta, kui kindlasti teada on, mitu sammu 10 sülla peale läheb.

Züfite meie metsade ajaloost.

Gesti- ja Liivimaa kroonumetsade walitsemise kohta 18. aastajal leiame 1789 aastal Riias ilmunud A. W. Supel'i „Die gegenwärtige Verfassung der Rigischen und der Revalschen Stadthaltertschaft“ lehekülj 182 ff. järgmise karakteristika:

„Gesti- ja Liivimaal hakatakse kohati metsi ajandutele wastawalt kaitsema.

Mõned mõisaomanikud panewad senistele mõtteta ja täitsa omawolilistele laastamistele piiri; nad kaswatawad metsa ja jaotawad ta lantidesse; ehitawad puu asemel kivist; põletawad turwast jne.

Iseäranis hoolikalt toimetatakse metsakaitset kroonu päralt olemates metsades. Igas distriktis (olguigi, et mõni neist 10—18 penikoormat pikk), kus kroonumetsad olemas, on 1784 a. peale metsaülemad (sakslased alamaist seiuusest) ametis. Nende palk on 60 rubla ehk Lati maafondades samapalju albertstaalerid aastas ja wäike tükk maad, mida nad mõne neile antud töölisega hariwad.

Suhtnöõrits antakse igale metsaülemale „Metsainstruktsioon“, kuna igas riigimõisas trükitud „Metsareglement“ on. Mõlemad eeskirjad juhatawad riigi metsade kaitset ja uuendamist. Mõlemad maksowad nii Riia kui ka Tallinna kubermangudes, kuid wiimases on wähe riigimõisad ja weel wähem riigimetsa. Metsainstruktsiooni põhjal peab metsaülem (Waldförster) temale alluwa metsaga tutwunema (isegi plaani wiimasest walmistama, mida wast kõige wäiksem osa metsaülematest teha oskab), metsa lantidesse jagama ja ülemuse poolt tohtuseatub ja temale täidesaatmiseks antud kawa järele metsaraiumisi korraldama.

Metsaülemale alluwad metsawahid, s. o. mõisa poolt wahiametisse määratud talupojad, kes ta peawad metsaülemale aastas teatud arwu päewi põllutööd tegema. Riigimõisates ei tohi mõisawalitus ega talupojad metsas omal wõkil palte

ega põletispuid raiuda; igakord peab metsaülem koha kätte juhutama.

Need mõisad, millel metsa ei ole, peawad „Defonomie'st“ (Defonomie-Verwaltung'id olid Riias, Tartus, Tallinnas ja Põrjasaares eramõisate poolt riigile maksetawate naturaalkohustuste arwestamiseks ja riigimõisate majandusliste küsimuste lahendamiseks. B. T.) wäljantawa puumaterjaali saamist õigustawa tunnistuse metsaülemale talwe algul ära andma, tema poolt kättejuhutatud kohtadel raiuma ja aja wiitmata ühekorraga kõik wälja wedama. Kuigi ta kõik head küljed, mida wast sarnasest korraldusest loota wõis, täies ulatuses tulemata jääwad ja kuigi kõik eeskirju täpisealt ei täideta, peab uut korraldust siiski terwitama. Isegi riigi kutud, mis metsaülemate palkade, majade ehitamise ja korrahooldmise näol tekiwad, ise ole niimetamiswäärt, kui metsaülemad enamwähem omi kohuseid täidawad. Endiste omawoliliste talituste läbi, kus igakõik wõttis, kust ta tahtis ja kus isegi wõõrad mõisad metsawahidele altkõnemaksu andsid, on riigimetsad peaaegu täiesti häwitatud. Näituseks wõiks ette tuua Tarwastu metsa Pärnumaal.

Riia Kammeraalkoda (asutus, mis kubermangu linnas asus ja peale muu riigimõisate üle walitset. B. T.) kannab suurt hoolt riigimetsade eest. Ta päris 1887 a. talwel järele, kas kõik riigimõisad metsa külinud, ja kui mitte, siis mil põhjusel, kui palju metsamaterjaale iga mõisa ühes talupoegadega tingimata tarwitab jne.

Mõned mõisad jäid tohkorral puusaamise loast ilma, olguigi et tungiwa puutarwiduse läbi wäljapääsemata seisuforda sattusid. Metsa uuendamist peab igalpool ette wõtma; tegelikult tuleb sellest aga mõnes kohas loobuda, olgu et juba küllalt metsa olemas, ehk jällegi, et mõisal selleks maad ei ole. Mõned mõisaomanikud, kes seni riigimetsadest toetust said, jääwad sellest uue korralduse järele ilma.“

B. Altmann, stud. for.

Jahiasjandus.

Lindude rändamine.

J. N-n.

Kevade lähenemisega ühes pööravad meie juure tagasi mitmesugused linnud. Ühed jäävad meie pesitama, teised peatuvad ainult puhkuseks ja lendavad edasi kaugele põhjamaale, Päämere kallastele ja saartele pesitama, kust sügisel ühes noorsooga tagasi tulevad, et talveks lõuna- maale rännata. Linnud elustavad meie metsi, jõgesid, järvi, rannasaaretesid ja meretaldaid. Lindude edasi-tagasi lend, nende rändamine, sünnib perioodiliselt igal kevadel ja sügisel. Et linnud metsamehe elus nii mitmetiisil huvitust pakuvad, siis peatume küsimuse juures: Miks sünnib lindude rändamine? Esiteks aga katsume jälgida lindude tekkimist üldse.

See sündis geoloogilisel tsfjal (mesozoiline aeg), nimelt jura ajajärgul, mis meie kultuur-ajajärgust, alluvium, tagasi minnes viies suurem ajajärg on: diluvium, tertsiäär, kriit, jura. Nastatega siin rehtendada on raske, oletada võib aga, et see arvata 10 miljoni aastat tagasi oli. Täenduseks sellele leiti 1861 a. Baieris Solnhofi rahvalikimi lademest, mis jurajajärgu woliiti lihti kuulub, esimene kivistunud lind Archaeopteryx macrura Ov., ürglind, Urgreif. Ta oli meie hafi, wdi tüpikese suurune, sulgebega kaetud, nokk oli tugev, 13 päris hambaga mõlemas küljes, millest igoüts oma pesas istus. Saba oli sifalikult sarnane pilt, 20 lülist (luust) koos, kuna iga luu kohta mõlemast küljest üks sabasulg oli. Tiimod olid nõrgad ja tiimanuklike küljes nahkhiire taoliselt küüned, jamuti warwastel. Oma eluviisi poolest oli lind rohkem ronijate, kui lendajate hulgas. Arenemise loos on ürglind wahelüli sifalikkude ja lindude wahel. Järgmine ürglind leiti 1877 a. Esimene neist leidusiest hoitakse Londonis Britimuseumis ja teine Berliinis Paleontoloogia muuseumis kohase ülitooli juures alal. Palju rikkam lindude poolest oli juba kriidiaeg ja sellele järgnew eoceni-ajajärg (esimene tertsiääris). Tertsiäär-aeg arvatakse 2 miljoni aasta ümber. Selle aja jooksul ongi suurem osa linnuseltse tekkinud ja arenenud.

Rändamise suhtes mõistime linde järgmiselt grupeerida: paigalised, kes aasta ümber ühes kohas elavad; suwitajad, kes suwets teatavasse kohta ilmuvad, et pesitada. Need kats gruppi on selle maatoha pesitajad linnud. Lähilendajad, kes kevadel pöija ja sügisel lõuna poole lendavad; talwitajad kes ainult talwets ilmuvad ja efsitud, kes mitte järjekindlast igal aastal ei ilmu, waid juhtumisi, ebaforralikult. Kolm wiimast gruppi on mitte-pesitajaid. See on üldjoontes nii, aga maakohjade järele ararippuwalt on ka gruppide wahel erandid ja ülemineku lülistid. Sfegi suurem hulk paigalisi linde hakkawad pärast pesitusaega teatud piirides ühest kohast teie üle kolima, teiste juures muutuvad suwisel ühest-teisete lennub aegamööda äralennuts. Üldse ühest kohast teie rändamine on lindude juures laialt maad mõtunud. Kus on aga selle nähtuse põhjus? Rändlindude peatüüpe tähele pannes, kes tülma tulekul sügisel knowad ja kevadel soojaga tagasi tulewad, arvati siin temperatuuri tingumisi selle põhjuseks. Pea tuldi aga otjusele, et toidu küsimus wastawatele liikidele siin enam mõduandew on kui temperatuur, wiimane ainult kaudsel wiisil. Et nüüd toidu küsimus sunnib linde wähema ulatusega piirides edasi rändama, siis peab põhjus selleks kaugelema ulatusega piirides seejama olema. Kuni lind toitu leiab, jääb ta kohale, lõpeb toit, siis lendab ta edasi, sellest tuleb oletada, et edasi liikumine algas esialgu paigaliste lindude juures. Et lõunapoolsel maatera poolel sarnaseid suuremõdulisi ja forralikke lindude rändamisi ei ole kui põhjapoolsel maatera poolel, siis tekib mõte, et siin loodusel midagi isefaralikkude ette on tulnud, mis linde rändamisele õpetas, mida lõunas mitte ei olnud. Prof. J. A. Allen seletab asja nii: Kõhitemata on tõsi, et paras soe ehk eelroopika kliima teistis kuni tertsiäär-aja lõpuni üle maa kuni peaaegu põhjanabani. Kliima oli igalpool ühesugune, nii et lindudel rändamise wajaubust olla

ei mõinud. Järgneval diluviumi või jääajal, kus põhjapoolsed maastikud ära jäätasid, olid linnud arvatavasti sunnitud lõuna poole nihkuma, kus sellepärast mõitlus elu eest märksalt kasvas. Ühed, kes uute elutingimustega ära harjuda ei mõinud, said hukka, kuna teised, vähem tundlikud selles suhtes, soojematel suvised püüdsid põhja poole nihkuda, sealt peletas neid aga talve tulek uuesti tagasi. Esiotsa olid need edasi-tagasi liikumised lühikesed, tihkaid piirides, seda mööda aga laienedid, kui jäästik jääaja lõpu poole itka kaugemale ja kaugemale põhja poole taganes, seega lindudele suvel soodsat söödamaad wabastades. Nii oleks siis Alleni wäite järele lindude rändamine põhjapoolsel maatera poolel jääajal ja selle mõjul tekinud.

Wallace (Uellis) aga kujutab asja natuke teisiti ette: Oletame, et mõni linnuselts, kes omale kumbe on harjutanud ühest paigast teise liikuda, võib teatud maakohtas lähedasti pesitada, aga talle ei leidu toitu seal ülejäänud juuremal osal aastajaol. Need ühused sellest linnuseltsist, kes pesitamise maakohta mitte õigel ajal maha ei jäta, hakkawad toidu puudust tundma ja lõpuks peawad surema; samane saatus on ka neile ühustele osaks, kes talwifest söödamaast õigel ajal ei lahku. Kui nüüd oletada, et kunagi need mõlemad paigad üksteisega kokku puutusid, aga järkjärgult geoloogiliste ja kliima muutuste tagajärjel lahutatud siis on arusaadaw, kuidas harjunud wiis, teatud ajal reisile minna, lindude juures päritawaks ja wiimati loodusunniks arenes. Ehk lühidalt, Wallace arwab, et teatud liigi alalhoidmisets tarwilik edasitagasi liikumise kumbe arenes järkjärgult, lõwenes ja sai loomuliku waliku teel päritawaks.

Mis ajab aga linnusid talweforterist, kus toitu külluses, teele? Wäga wõimalik, et mõni nõue linnu juures jääb teatud ajal lõunamaal rahuldumata ja sunnib teda lauet teekonda ette wõtma. Ühest küljest on praegu kindlaks tehtud, et rändajad linnud oma talweforteris mitte noorsugu s. o. teist generatsiooni samal aastal ei soeta. Teisest küljest leidub aga osatu palju tõendusi selleks, et lind itka püüab endisel kohal pesitada. On tähele pandud, et Soomes Hamasfjal üks rändaw kull (Falco peregrinus) ühel ja seltsamal taljul pesitas 1736—1855 a. ja arwatavasti ka hiljem. Sinitihane (Parus coeruleus) pesitas 1785—1878 a. Orbidshis ühe sawindu sees, mis puu otsa oli asetatud. Oedicnemus crepitans (авдотка), lind Charadrius'e perekonna sugulane, tegi pesa Su-

folts Inglismaal palju aastaid järjest ühe koha peale, ka siis weel, kui tihhi ümbruskondne maastik õitseroaks istanduseks muutus. — Üksiku koha elanikud, iseäranis tuletorni wahid on mere saarekessel tähele pannud, et kuldnoff (Sturnus vulgaris) sügisel enne äralendu oma noorsoo toob weel kord tagasi oma pesitamise kasti juure. Seal juures teeb wana lind tuttawat isikut nähes iseäralist kurisemat häält, samuti esitatatse maja koera, kuna aga kasti nähes hoitawat kisa kuulda on. Kahilemata võib oletada, et see on lehtsoon noortele, kui keegi neist kewadel tagasi jõuab, et siit leiate soodsa kodukohta eest. Wõi kes ei teaks pääsukeste (Hirundo rustica et urbica) pesakohtadest sedajama tõendada. Nii siis oleks kodumaa, sünnipaiga armastus tingimata üks neist põhjustest, mis lindusid igal aastal oma wanadele pesadele tagasi kujuk.

Ammu juba oli teada, et mõned linnud rändamisel kindlaid teesid tarwitawad, aga 1874 a. läks prof. Salmén'il korda tõeks teha, et suurem jagu lindusid lendab geograafiliselt kindlaid teid mööda ja et nende peateede wahel lindude rändamist ei ole. Samuti tegi ta kindlaks, et weelindude tee läib mereranda mööda, kui see aga üle kontinendi peaks minema, siis pituti suuri jõgesid mööda. Sama autor jagas lindude lennuteed nelja gruppi: ookeanis, kalda ääres, soos ja maisamaa teed ja jõudis seal juures selgusele, et iga teed eraldi tarwitawad wastawad linnuseltsid. — Tähtsamad lindude lennuteed on järgmised: Esimene algab Põhja-Gröönimaalt, läheb selle kallast pidi lõuna poole, haruneb ja piirab Islandi saart ümberringi, wiib üle Forderi saarte, Siri ja Shoti maa wahelt läbi otsejoones kuni Wislaia laheni, selle randa mööda ümber Portugali ja siis Aafrika lääneranda pidi edasi lõunasse. Teine algab Spitzbergen'i saartelt lähes harus, ühineb siis Norra põhjarannal, seda mööda lõuna poole minnes haruneb uuesti Statlandi poolsaare kohal (Norra), kust üks haru Shoti maa poole ja teine lest Inglismaa ranna Gull'i poole läänab, üle Samanche läheb, Prantsuse põhjaranda mööda edasi küünib ja Wislaia lahe kaldal esimese teega ühineb. Kolmas tee läib lähes hacus üle Gesti, ta algab Nowaja Semlja põhjapoolse saare põhjatipust, saab ehk liha ka Franz Joosepi maalt, läheb Põhja-Jäämere randa mööda, lõitab üle Kaiini poolsaare, ja Walgemere, Dneega järwe kohal haruneb kahets, millest põhjapoolsem haru Soome lõunarannale läänab, Hangõ juures weel kord haruneb lõuna-

Rootsi rannal aga jälle ühineb, üle Kiili kaanali läheb, Põhjamere ja Prantsuse randa mööda Biskaija lahene ulatub, kus kõik kolm teed ühinevad. Süüdersee kohal läänab aga kolmandast teest üks haru Reini ja Roone jõe mööda kuni Wahemere kaldani ja seal kahets jaguneb Pirenei ja Apennini poolaare kaldaid mööda viib üle Wahemere Afriita. Teine, lõunapoolsem liin aga, mis Dneega järvel algab, pöörab üle Petrogradi, haruneb Karwa juures veel kord, millest üks haru läheb Soome lahe Gesti randa mööda üle Saare- ja Hiiumaa, siis Kuraa ja Saksamaa randa mööda Kieli kaanali, kust endiste harudega ühinedes edasi läheb, kuna teine haru Karwa kohalt lõunasse pöördes üle Peipsi järve, Lõuna-Gesti, Riia lahe ja Kuramaa viib ning Balti mere kaldale jõudes eelmise rannäärje teeharuga ühineb. — Teed, mis Siberist läbi lähewad, algawad kõik Põhja-Jäämere kaldalt ehk selle saartelt ja lähewad Dobi, Jenissei ja Leena jõe sisse lõuna poole. Dobi jõe tee jaguneb nelja harusse Irtošhi sissewoolu piirkonnas, esimene haru läheb üle Uraali mägede, Kaama jõe mööda alla, üle Wolga ja Doni jõgede, Afrowi mere, Krimmi, Musta ja Marmori mere ja Greeka Arhipelaagi — Afriita, teine tüürib Uraali jõgede mööda Kaspia merde ja sealst edasi lõunasse, kolmas — Uraali mere poole ja neljas — Irtošhi jõe mööda lõuna poole.

Wahemereft üle lennates ei käi linnuteed mitte alati kõige kitsamast kohast üle. Seda nähtust seletab Wallace sellega, et endistel geoloogilistel ajajätkudel maa ja mere seisukord teine oli; kus nüüd nõnda nimetatud ookeani teed käiwad, oli ennem maisamaa rand ja kus nüüd weelindude lend üle kontinendi läheb, oli wanast meri. Need muutused sündisid aegamööda aastatuhandete jookul, nii et linnud sellega ära harjusid, ilma et muutust märganud oleksid. Prof. Menzbier, kes 1886. a. Euroopa-Wenemaal lindude lendu uuris, leidis, et igal linnu-kestil oma lennutee on, need aga tihti ühinewad.

Kuidas oskawat aga linnud nii pital teekonnal, mis tihti Põhja-Jäämerest kuni Lõuna-Aafrikani, 10.000 km. ümber, — teed finni pidada. Mõned uurijad arwawad, et ainuke abinõu neil selleks hästi wälja arenenud nägemine on. Tuleb aga küsida, kuidas on lugu siis uduse ilmaga ja pimedal ööl? Peab arwama, et noori lindusid wanad juhivad, kes teekonna mitu kord läbi on teinud ja seega wilumus peaa-

tegur on nende õige tee leidmises. See ei wõi aga mitte ainute põhjus olla, sest paljude linnu-kestide juures lendawat noored enne ära. Teiste juures jälle lendawat wanad ja noored täiesti lahus, aga on ka neid, kes ülsitult lendawat. Wallace seletab seda omadust kui päritud ilmataadwufeta harjunud kommet. Saksaa zooloog A. Weismann jälle — kui loomuliku talenti kurssi tunda. Kõige õigem seletus näitab aga Mübendorfil ja Kemtonil olewat, kes lindude tee tundmise omadust loomade ja mõne metsiku inimese suguharu omaga wõrdleb, kes wäga osawat orienteeruma on. Näitusets „põdra trepid“: loom ei ole ial selles metsas olnud, siis joofse ta suure täpsusega teatud kohast üle, kust kohalised pödrad alati käiwad. Milllega seda just seletada, jääb meil teadmata, aga et niisugune oskus loomade juures olemas on, see on wastuwaidlemata nii. Kui aga arwesse wõtta lindude head kohtade meelespidamist, nende terawat nägemist, lennu kiirust (üle 2000 km. päewas), selle kõrgust (üle 4500 meetri maapinnast), siis ei olegi imestada, et linnud wäga hästi teed leiawad. Üks näitus lindude nägemise terawusest: kord ujus hull partiid saarte rannal mere lahekeses, meri oli waitne, suine päite helenbas, hädaohtu ei kusagil, torraga tõusid kõik partid kui nõia komandol lendu, esimestele järgnesid need, kes sel momendil wee all olid. Raske oli selle nähtuse põhjust leida. Wiimati, hull aega taewasina filmitsedes, seletas film waewalt laht musta täppi, need olid totta paar, kes arwata üle kahe wersta ülewäl piirasid (spiraali kujul tiirlesid). Partid aga märkasid neid.

On tähele pandud, et ainult Kesk-Siberis sünnib lindude edasi-tagasi lend, wastawalt sügisel ehk kewadel, otse põhjast-lõuna N-S, ehk ümberpöördukt, kuna meie juures nende lennu kurssi kirdest-edelisse NO-SW, ehk ümberpöördukt, Ida-Siberis aga loodest-lagu poole NW-SO ja ümberpöördukt on. Weel on kindlaks tehtud, et lindude ilmumine suure täpsusega sünnib, sagebasi ühel ja samal päewal aasta aastalt, kus juures lindude poolt temperatuuri tingimusi sugugi arwesse ei wõeta. Kewadel jõuawad isalinnud enne päralt kui emad, mis esimeste suuremast süüsilisest jõust ja wastupidawusest tuleb, mille tõttu nad siis teel ka emadest ette jõuawad. Ka arwatakse: mida kaugemal põhjamaal ükski lind suwel pesitab, seda kaugemale ta talweks lõunasse lendab. Lindude rändamine sünnib ühele juures ülsitult, teistel pereloupa, kolman-

dad heitwad endid parve, milles esitajad witmest liigist, feltfist on. Lündube lennu uurimisest on Ohtu-Euroopas hästikorratud katsejaamad,

nagu Helgolandis, siise seatud. Weel paremad on aga Inglismaal ja Põhja-Ameerikas Missisippi orus.

Salaküti tabamine metsas.

B. B. — r.

Kui palju julgust, külmawerd ja ettewaatust salaküti kinniwõtmine metsawahilt nduab, seda näitab juhtumine, mis ma umbes kümne aasta eest läbi olen elanud.

Meil oli sel ajal palju põtru ja weel rohkem jultunud salaküttisid. Tähtsam ja metsikum nendest oii teegi W., kellest mitmesuguseid karutükke teati rääkida. Nõnda oli ta kord haawatud pödra, kes lõwa lume pärast jooksta ei saanud, pusfiga ära tapnud, sest et see mõisa ligidal oli ja lastmine kardetaw. Siis oli ta waga nagu ette tehes „hädalise sõidu tarwis“ mõisast hobuse palunud ja jellefama hobusega pödra koju wiinud.

Igaford, kui ta oma feltfilistega metsa läinud, wõtnud ta nendelt wande, et igakõls, kes metsa wahiti peaks nägema, teda tingimata surmama peab. Sellepärast oli ka metsawalitsuse poolt korraldus tehtud, et kui salakütte metsas märgata on, neid mitte üksi taga ajama hakata, waid lõnetraadi teel, millega kõik metsawahid mõisaga ühenduses olid, kõigile teadustada ja siis ühiselt jälgima minna.

Et aga sarnasel wiisil kunagi torda ei läinud salaküttisid tabada ja nemad pealegi mõnikord, kui meie suure feltfiga metsas ümber hullufime, päris meie läheduses pödra maha lastsid ja saagiga õnnelikult minema pääsesid, — lõppes niisuguse wormitaitmise juures minu kannatus ja ma otsustasin oma käe peal midagi läbi wiia ja neile otsustawat hoopu anda.

See oli jõulu teisel pühäl, kui leidku werised pödra jäljed, millede järele salakütt liirel sammul oli läinud. Et see tundub W. oli, wõisin ma jälgede järele otsustada, aga kas ta metas üksi ehk feltfiga wiibis, oli teadmata. Püüsi lastewalmis hoides ruttasin jälgi mööda järele. Umbes poolteist wersta edasi jõudes nägin järsku W-i 80 sammu laugusel enda ees lastud pödra juures istumas ja liha lõikamas; püüsi oli lastewalmis, ülestõmmatud kulledega, läepäraltiselt pödra peale pandud, raua otsiega tulnud jälgede poole, kuhu ta ise ka nähtawasti

wahiti pidas. Meie nägime teineteist pea korraga; tema haaras püüsi ja tahtis minu peale sihtides palgele wifata, kuid mina olin temast ette jõudnud ja tema peale sihtides hüüdsin „käd üles!“ Ja enne kui ma trikli peale wajuatada sain, langes tema püüsi käest maha ja küeb fertisid püüsi taewa poole.

„Ma olen langenud!“ kurtis ta ja hakkas paluma, et ma teda jooksta lasets. Astusin ligi, wõtsin tema püüsi ja panin rihmapidi endale taela. Samal ajal wõttis tema oma pusfi ja pistis ta wöö wähele, kus ise paludes ja lum-mardades ilka wähehaawal mulle ligemale tuli. Kui täielil wõitja, ei kartnud ma enam midagi. Kuib järsku haaras ta minu õlal olewast oma püüfist kinni ja teise käega tõmbas wöö wahelt püüsi.

„Anna minu püüsi siia!“ müristas tu pusfi tõstes.

„Kuidas sa julged!“ hüüdsin ma ja pistsin käe taskusse, kus mul harilikult rewolwer seisis, mida aga seekord õnnetusets kaafas ei olnud.

Rewolwori pundumist märgates tardus mul weri joontes — otselui külm wesi jooksis üle teha. W. on minust teha ja jdu poolest palju tugewam ja palja käega temaga wõitlusesse astuda olets hullumeelus.

Minu küsimise peale — „Kuidas sa julged?“ — wastas ta metsikut: „Mina kui kuulus salakütt ei kannata seda häbi wälja, et ma oma truu püüsi mõnele wiltsale metsawahile ära pean andma!“ Nende sõnade peale walmistas ta minule hoopu andma; weel mõni filmapilk nduta oletut ja minu laul olets lõpulikut lauldud olnud. Püüdsin wõimalikut külmawereline olla ja ütlesin otselui oma mõtet wõi sihti muutes:

„Noh hea küll, ma olen nõus . . .“

Salakütt armas, et ma nõus olen temaga leppima ja lastis käe pusfiga langeda. Ma andsin püüsi, millest ta lõwasti kinni hoidis, tema kätte ja sain nõnda paar sammu eemale taganeda. Enne aga kui ta oma püüsi kule winna

jai tõmmata oli minu püsi uuesti tema peale sihitud. Nüüd sundisin teda püsi selga võtma, ümber pöörama ja eel minu korterisse minema. Seletades, et ma olen sellega nõus, et mitte mina, vaid ta ise oma püsi minu korterisse toob.

Asja protokolleerimise juures ütles metsa-ülem: „Ma ei oleks uskunud, et sa selle metsa-urabi ära võidab.“

Pean tunnistama, et peale seda juhtumist jäi salaküttimine palju vähemaks.

Salaküti äpardus.

R. E. Sat.

Järwamaal, ühel alevipidul, jutustasid jahimehed kofku saades jahilugusid. Muu seas tähendas keegi, et kufagil weel mitmed tedred olla. Seda kuulis üks salakütt ja tuli kofhe mõtte peale tetri lastma minna. Hommit koitis, salakütt tõttas kofju, wõttis püsi ja sammus metsa, kus tedred pidid ajuma. Metsa jõudes walis kofha kadakapõõsasse, istus maha ja wotas tetri. Kufagil polnud linde näha ja kütt hakkas neid wilega ligi meelitama.

Kui ta mõned minutid oli wilistanud, largab

korraga keegi temale seljatagant kaela kinni ja tugewad hambad puurivad turja. Küti ehmatas on suur, ta kiendab ja largab üles; näeb aga imestades, et rebane minema lippab. Rebane, wilet kuuldes, oli pöõsas istuma küti tedreks arwanud ja teda tabanud.

Ehmatusest toibudes pühtis kütt kirudes enese wereft puhtaks ja lontis kurwalt kofju, kus ta ehmatuse tagajärjel mitu päewa woodis oli sunnitud lamama.

Sahihimu oli salaküttil kauaks ajaks kadunud.

Mitmesugust.

Metsaülema Mardi firi.

Siijuti jain päris tõdistawa ettepaneku: hakata maakonna metsaülemaks. Hurraa! Mart maakonna metsaülem!... Nuttasin kofhe oma küljeluule Katele ametiförgendusest teatama. Eit kofhe nõus, rõõmus-tas, et maakonna metsaülema pall ifka suurem ja korter laialdasem. Nüüdjed 4 tuba olla meie suurele perele kitsawõitu. Hakkas teine kofhe arutama: „Mäe, nüüd saame kuus 8.910 mrl., perekonna abiraha 3 kiikmele 1.200 mrl., kofku 10.110 mrl., prii korteri ja kütte, aga palju siis maakonna metsa-ülemana saame?!“

Informeerisin Kate, et pall on nii kõrge, et perekonna abiraha enam ei maksta — 12.825 mrl. kuus, kuna prii korterit ei anta, sest linnas on palju palju ja seaduse järele üüri hinnad õige mõõdukad.

„Ho-hoo!“ imestas Kai, „wõi linnas üürihinnad mõõdukad! Kas ei maksa depoeeg Peeter Tartus wäikeste toa eest 1.500 mrl. kuus? Ega me oma suure pere jaoks linnas alla 4000—5000 mrl. korterit ifka saa. Arwa nüüd ise, palju jääb siis fu kõrgest palgast järele. Ets 12.825—4.000 ole 8825 mrl., s. o. 1.285 margaga wõrra vähem kui nüüd maal saame! Palgamaad rentides on meil teenija, kes omelt pörandab pefeh, ja kiriku sõia — hobu-ne, aga mis teed 8.825 margaga linnas?!“

Katjusin küll weel seletada, et ülemus olla on ju ka nii meeldiw asi ja et meie maakonna metsa-ülem oma suure perega saab läbi kofhe pifkese toaga ja teenijata. Proua ise pefeh pörandab ja lapid mehe pifkib. Ka metsa inspektorid ja peawalitfufe osakondade juhatajad on samas seisukorras. Kütd, wõta ja naifil!...

„Kasi pörgu oma ametiförgendusega!“ oli Kate wihane wastus. „Mart, ära ole narr! Sõida kofhe ülemuse juure, täna au eest ja ütle ära. Kui muudu lahti ei saa, siis seleta, et sul küll noor, kuid wõga tubli abi on, kes maakonna metsaülema kofha eht wastu wõtaks.“

Tegingi Kate käsu järele, ainult abi kofhta arwafin paremaks waitida. Kartsin, et ülemus wast felles pilget näeb.

Peawalitfuses kuulsin, et ma mitte efmene pole, teda ülemus ametiförgenduse wäärilifeks arwanud, waid juba lahestõmmes wiies. Kõit nad olla, samuti kui mina, tänanud au eest ja ära ütelnud.

Kõh wõitfid maakonna metsaülemate korteriküsi-muft ifka teifiti lahendada, et tarwis poleks mures olla, kust omale ja lantfeleile peawarju leida, küllap siis soomjaid ka oleks.

Nagu metsaülemate koosolekul kuulsin, olla asunikkude kongressidel metsaülemaid igalpool sõimatud. Üks kaebanud, et naaber-metsawahi ta nullit.

tülitud raiestitult tabanud ja metsaülem teda selle tühja asja pärast trahwinud. Teine jälle ostnud rahnuksid ja maksnud raha kõik kinni, kuid pärast mõelnud järele ja nõudnud raha tagasi, aga metsaülem, tola, ei andwat. Ka noore metsa peale ei andwat karja piletit, nagu jõots loom puud. Kolmas seletanud, et ehitusmaterjaali saamisega ei olla asi kõit torras, isegi siis, kui materjalid juba täes, ajada metsaülem kuuju. Ta maksnud saanud ehitusmaterjaaliga 1906. a. mõlga ja tohe tehtud protokoll. — Nõutud määrähruste kõrvaldamist ja sarnaste ametnikkude tagandamist.

Krediite on ta suurepäraliselt mõne punkti järele kõrbitud. Iseäranis raskesti on kannatanud ehitus- ja parandustööde krediitid. Mis asja weel hullemaks teeb, on see, et ta see osa läinud aasta krediitid, mis eelarwete kinnituse ja wähepakkumiste pistalewennimise pärast tarwitamata jäi ja selle aasta peale pifendatama pidi — kinni on pandud. Et Liivimäe metsawahil*), nagu warem kartsin, tule koopas edasi elada. Pagan teab, kuidas siin küll hädast üle saada. Mõlgu oli üks Liivimäe metsawahil elumajata, aga nüüd on Diftu metsawahil ta ilma. Tal küll ei põletanud pitne majad ära nagu Liivimäel, aga õnnetus tuli ootamata tessest küljest: ringkonnawalitsesja annud Diftu metsawahil toha kõigi hoonetega efsikombel walla-nõukogu laudu wälja. Sain asjast siis alles teada, kui ajunit, põlise tarwitamise õigusega leping tasutus, ilmus metsawahil wälja tõstma. Metsawahil tulkis ühe heafidamlike külamehe sauna kolida. Küll protesteeris, aga mis see enam aitab. Tuli wälja, et süüdlasli pole. Ringkonnawalitsesjal õigus, et plaanil, mille järele ta lohti wälja annud, polnud ära tähenõudud, et lohti nr. 34 on metsawahiloht. Maamõõtjal jällegi tuline õigus, et kõit see nagu loht ja lohus protokollleeritud olla, et nr. 34 on Diftu metsawahiloht.

Kuigi nüüd mõlemate ehituste jaoks 1924. a. eelarwe järele raha küsin, ega siis seba tohe anta, seba rohkem, et sarnaselt juhtumist, nagu mul Diftu metsawahil lohaga, olla ta mitmesti teises lohas ette tulnud.

Raha küsida küll mõtseb, sest nüüd ei nõuta tohe 7-efsemplaarilisi eelarweid ja selles suhtes olla kõit- seid tergendusi oodata, aga...?!

Woodsõletule sõidu arwe jättis maakonna metsa- ülem maksmata, polli krediit selleks weel lubatud. Ka arsti tasutus ja ühefordseteks abirahadeks surma ja sünnituste puhul jätuda krediit ainult pooleks aastaks. Ta ei ootawat siin kuidagi tulust wähen- dada. Olemasolewale 15 raamatule (arweesse pole wõtetud saemest- ja abiraamatud), tulla weel mit- med lisaks.

Iseäranis nõudwat kontroll telefoni-tõnederamaa- tu sisseseadmist. Mõlgu wõida leegi eraasjus rää- kida. Kõhtlen küll, kas see trükkimise ja raamatu- pidamise tulud ära tasuks, aga tööd toob ta kind- lasti juure.

Sõpuls oletas huwitaw teada, kas ametwennad on tähele pannud, et meie kantselei kirjutus kipub mi- nema. Punaajed ja kollased aruande sabad, wärwi- lised ralepiletid, rohkelised wäljawaolubad jne. Mõlgu asjaajaja on selle üle päris waimustatud ja

*) Waata „Gesti Mets“ nr. 10 — 1922. a. Met- saülemas Marti mõttemõlgutused.

leiab, et töö polli enam nii üksluine. Ka mul pole selle wastu midagi, ainult Kai karab, et wõrwid hinnas tõusewad, sest tal olla nendega ka palju tegemist.

Metsaülem Mart.

Mõttemõlgutused uue palganormi puhul.

Enimesel on halb omaus itta ja aiai halbades elutingimistes kõhutõimusest juttu teha. Juba laps lasab sarnaselt puhul walju protestiifisa kuulda- wa annab täte ja jalgadega märta, et asi torras ei ole. Wanem inimene teeb seba küll wähe wait- semalt, kuid ittagi juttu teeb, sest egas häda anna häbeneda, ütleb wanajõna.

Metsamehel, eriti metsawahil, tuleb sellest ta tihti juttu teha. Oma ühest teise liitumise tõttu tarwitab ja tihti rohkem jalamõlgu, kui lotu pa- ta saab. Ütleme, et jah juwel mõis paljajalu ta „karata“, kuid temadel ja teineford sügijel tuluwad mõnikord päris „wartega“ saapad ära. Tuleb ju walmel olla, et waras puud näppama ei tipu ja tirlgine jahimees loomadele liiga ei tee. Olgugi et olemas tüütrühmad, kuid need kipuwad teineford ise ta „üleaija“ tõdama. Kui jah, metsawahil on tarwis metsa wahitda, mitnemeuguste tõdde juures tegeu olla ja üht kui teist toimetada. Kõige selle jaoks on tarwis energiat, mille algallikaks on toit ja toit saab metsamees jällegi paiga näol. Peale ameti- ja kõhumurede metsawahil kirjanduse luge- mise, peale sügugi ei matja mõtelda. Kulub aeg ühest teise lippamist ära ja ühe jõnaga, asi seegi, kui hinge jõuab sees pidada. Oi, kui näitufets lei- duts mees, kes kirjutas need hädad ja mured kõit üles, no saaks juurem kirjutogu kindlasti, kui kõit raamatud ja tihetid metsaülemas kantseleis toltu.

See teab, kust see tuli, kas mõni metsamehe „wirinat“ kuulis, wõi oli mõnel „ministrihäräl“ pall piisufets jäänud, kuid jutud hakkasid wiisalt liituma, et uut palganormi hatatawat wälja tõ- dõtama. Kuulasin siis nendelt wahete-wahel järele, kellel ajaleht käib (ise sarnase uhtuse peale mõtelda ei wõi), kuidas asjalood seisawad. Need teadsid ta kinnitada, et tõesti kõhutõimuse meie tõgeid riit- giameinike ja weel kõrgemat Riigitõgu (rahu tema põrmule) huwitama on hatanud. Kuidas seba tehti, kas seal palju waieldi ja aega raisati, seba ei tea. Ka ei huwitandu see mind, sest mis teab metsamees niijugusest teeruliseft wärgist? Kuid na- gu uppuja õelõrrest kinni haarab, nii mina ta mõttest, et noh wahest asi nüüd itta paraneb. Sai teist siis ka oodatud, wahel muu jutu seas isegi metsaülemas kantseleist järele päritud. Räägiti isegi, et metsawahid saawat tulewitus ligi 3000 marka palka. Mõtelge, korraga poole rohkem ja 4 titnu jood, kirja järele küll põldu, weel peale lauba. No siis o põli lasti!? Räägin juba unes, et olin enesele tulnuued pastlad ostmud ja rätsepp wõttis mõdtu kirjutuuue tegemist. Mõtlefin isegi juba ajalehte tellida, sest nüüdjed kalendrisabab on ta õhufetses jäänud. Astusin läbedamini ja tõmbasin pükstel rihma pinemamale, muidugi lootuses, et le- wadel kosun ja lasen selle jao jälle wallale.

Mii lätsid mööda päevad, weerefid nädalad ja tekkisid tuud. Wiimats ühel päeval posti tuues (on ju see ka tasuta tasuda) tuli metsailemale pä-ratu juur kiri. Et siisama pooleldi inimese nõr-kusest küsisin asjaajajalt selle siu üle järele. Tema, wa' hea mees, seletas marsti, et uus palganorm olewat päralt jõudnud. Et jõudnud siis ka teelt pi-dada ja pärtsin oma tasu suurust järele. Ja siis seletati, et ega palju wabet ei ole, ainult marka 120 saawat wähem kui enne. Trööstitti sellega, et nüüd saawat üksi niipalju, kuna enne naife abi-rahaga kottu niipalju sain, seega pall endal ittagi tõusnud.

Kaslets läts koduteel meel. Wesi tikkus läbi past-laangu warmawahale ja tuul oisjs tuuekäisjes war-ju, kuid puges läbi waruka augu jälle wallale ja lippas rõõmsalt edasi. Lind strjus oksal ja wares tõstis häält, kuid mina pingutasin veel augutäie rihma ja liikusin edasi, kurnad mõtted peas...

Metsawahjt Priidu.

E. Metsateenijate Kutse-ühisuse Kestjuhatus 1922 a. aruanne.

"Gesiti Metsa" kulude ja tulude arwe.

Tellimised	373.843	---
Kuulutused	105.870	---
Wiskunumbri müü	4.886	---
Kokku:	484.599	---

Rulud.

Paber, trüüt, brosheerimine jne.	317.705	---
Toimetus, talitus ja laastöö	100.723	---
Kantseleitulu, post, reklaam	24.067	---
Pildid ja kirjised	19.991	---
Wäimeajused kulud	15.895	---
1922 a. puhaskasu	6.218	---
Kokku:	484.599	---

E. m. l. Kestjuhatus kulude ja tulude arwe.

Tulud.

Liikmemaksusid saadud	31.184	35
Protsefid jooksvalt arwelt	1.252	90
Liikmetaartidest ja kantjalatabeli- test jne.	6.731	---
Osakondadelt toetusraha	7.870	---
M. peamallitfuselt toetus	50.000	---
"Gesiti Metsa" puhaskasu	6.218	---
Kokku:	103.056	25

Rulud.

Kestjuhatus asjaajaja pall	18.000	---
Posti- ja kantseleitulu	1.769	---
Keskliidu liikmemaks	200	---
Saamata wõlad kustutatud	750	---
Toetusels liikmetele	9.500	---
Toetusels atad. metsa seltsile	3.000	---
Kongressi ja muud kulud	8.890	---
1922 a. puhaskasut	60.947	25
Kokku:	103.056	25

Metsfondadest.

Bagari metstonnast.

E. M. K. Bagari osakonnal oli 1922 a. algul 38 liiget, aasta jooksul astusid osakonnast wälja, teenistusest lahkumise puhul, 2 liiget, juure tuli 1 liige, aasta lõpul oli 37 liiget.

Kassajais: 1921 a. ülejääti 2.444 mt. 52 p., sijsie tuli aasta jooksul: liikme ja sijsieastumise maksusid 5.230 mt., wälja läts: 25% kestjuhatusle 1.307 mt. 50 p., kahele jaaditule kongressile jõidutuluwets kottu 2.000 mt., kottu wäljaminekuid 3.307 mt. 50 p. Kassas 1. jaanuariks 1923 a. 4.367 mt. 2 penni.

Juhatusesse waliti 1923 a. peale: esimehets Arno Steinberg, kassapidajats Jüri Raukin ja sekre-tääriks Jakob Bolt.

Käesolewa aasta peale on liikmemaks järgmiselt ära jaotatud: metsailemalt tuus 35 mt., asjaaja-jalt — 30 mt., abimetsailemalt — 25 mt., mets-nikkubelt ja kantseleitmetnikkubelt — 20 mt. ja metsawahjtibelt — 10 mt.

Liikmemaksu sijsienõudmine sünnib poole aasta ette korraga ja iga poole aasta algul.

Sagabi metstonnast.

Ka siin on palga aft põlewam päewatüsimus. Wodatud uued palganormid ei ole alammetfateeni-jale mingit paremust toonud, waid paljudele oft wästupidist.

Et metfateenija tõesti järkjärgult tagurpidi lä-heb, selle tõendufets toon mõned wõrdlused koha-pealt: Metsawahjl on koht kõigist maha jäetud raudkivi kungasit, kus wiletsat põlbu 2—3 wata-maad, peale selle heinamaa ja karjamaa, mis wõt-maldab kahe kuni kolme lehma, mõne lamba ja ühe hobuse pidamist. Enne jõda maksis mõtsnit peale selle koha metsawahjle veel 120 rbl. rahas, 60 puuda ruffid, 40 puuda otri ja 25 puuda taeru aastas, kui seda wälja praegufes rahas wõtta, siis saats: 60 puuda ruffid à 300 mt. = 18.000 mt., 40 puuda otri à 200 mt. = 8.000 mt. ja 25 puuda taeru à 150 mt. = 3.750 mt.; siis sai 120 rubla eest veel 120 puuda ruffid osta, mis jälle oma 36.000 mt. wälja teeb. Seega oli selleaegne metsawahji aastapall 65.750 mt. praegufe raha jä-rele ja peale selle ülalnimetatud palgamaa. Wõta-me selle wästu aga praegufe palga: 1922 a. oli sama metsawahji pall ühes kõige perekonna abi-rahaga kottu 2.220 mt. tuus, mis aastas 28.640 mt. wälja teeb. Nüüd uuest aastast saab aga sama metsawahjt uue normi järele, mis palga kõrgendust lubas, kõigest 2.020 mt. tuus, sest et naine abtra-ha ei saa. Peale selle on wähtfond veel teise wäht-fonna arwel suurendatud, kuna suurendatud töö ta-suts ka poolt seda palga ei saa, mis parun enne maksis!

Wahest arwab mõni, et mina parunite tagaigat-seja olen. Et! Olen siamaa wabastamisets waprasti kaasa aidanud wõidelda lootufes, et kui siamaa waba, siis ka elujärg paraneb. Ma ei räägi mil-jonite loqumifets, waid olen rahul, kui inimene oma päewatõõst rahuldawalt elada saats ja en-nast ainult oma ametihuste täitmifese pühendaba wõits. Paruniaegne pall ei olnud ju ka ei tea kui hiilgam, kuid sellega sai inimene itta kuldagi läbi

ja ei pruukinud võrvaltelt otstada. Oli juhtumine, kus metsavaht, kes enne 20 aastat ühe koha peal ahistati oli teeninud, mõne marga eest metsatavalaja kasuks flupeeritud metsa sihtpostisid oli ebasõbralikult nihtanud, misjulguse teo eest teinud nime sai ja oma koha kaotas. Arvan, et ta juba mitte löönu pärast ei teinud!

Metsavaht.

Toim. märkus. Ka toimetuses on sellel arvamisel, et Riigilõugu poolt vastumõdetud metsameetnikkude, eriti aga metsavahide, palganormid tegevlitu elu nõuetele ei vasta ja eelmise võimaluse juures uuesti remodeerimise alla peaks võetama.

Räbbla metskonnast.

Räbbla küttisalgaliikmete hagiavad hulguvad tihhti wabal metsades ümber, mille all jahiloomad tunnawalt kannatavad, isearanis noored jänesed. Hoo- limata sellest, et 1. märtsist saadil juba jaht koer- tega teelatud on, et hõla jahiselti liikmed oma kaeri kinni.

Rahju, et mõned küttisalgad weel nõnda oma liikmetel lubamad talitada.

Uhya metskonnast.

E. M. R. Uhya osakond asutati alles mulluaasta oktoobri 15 metsateenija poolt. Tegajast loogus liik- meid juure kuni 27, misjulgune arv senini pü- sib. 33-liikmelisest metsateenijate pereest ei ole weel kõik osal. Liikmeks astunud. Osakond ei ole peale mõne üldkoosoleku pea mingijugust tegevust awal- donud. Samuli on koosolekutest osawõtmise kaudis leige, mille wirgutamisels isegi osustati wõlke ra- haline trahw määrata neile, kes milwewabanda- tawal tungiwalt põhjusel koosolekult puudub. Liik- memaskud on kõik korralikult tasutud. Et rahalist siasetulekut peale liikmemaskude ei ole olnud, ei ole lasja seisuford hõlgaw.

Äärmus aasta siasetulekuid 268 ml. 40 pn, wõljaminekuid 542 ml. 10 pn.

Summe tulekuga loodetakse pidu korraldada ja osa- konna tegevuses rõõmlem elawust awaldada.

Mis puutub mitdu metsateenijate elusse ja tee- nistuse tingimistesse, siis peab tunnistama, et see suuremal enamusel rahuloldaw on. Enamjal metsateenijatel on olemas tarwiline osa põllumaad ja heinamaad ja ainult mõnel üksikul puudub põld. Wiimase palgakõrgenduse ja normeerimise juures on juba aga terawalt silmas peetud ja il- diselt püütud, isearanis metsavahide suhtes, raha- palgaga ühtlustada. Halb seisuford on hoonete pri- randuste ja ehitustega. On olemas eluforterid, mis selga langemas, samuti kõrwalisi hooned hoonis lagunuid, eht wiimased on niitwõrd liksad ja langu wajunud, et loomi siise mahutada ei ole wõima- lik. Parandusi ja ehitusi ei ole ometi riigiwaltisuse poolt lubatud, peale mõne üksiku juhtumise. Wiim- mase juhtumisel tuleb tahtmata „metsaülemä Mar- di mõttewõlgatus“ meele.

Lühemad teated.

Räitus-mesle.

22. juulist kuni 5. augustini peetakse Riias räi- tus-mesle, mille ainuõigus Eesti jaots Eesti ärile

Pastarus ja Ko., Riias, Elisabeti tän. 55, kõne- traat 48, on antud.

Et näitusele seniste andmete järele kaunis roh- kesti wäljamaal on loota ja Tšeho-Slowakkia, Prantsus-, Poola- ja Inglismaa j. t. omades pa- miljonides efinewad, mõtleb ka eelpool tähendatud äri Eesti pamiljoni ehitada.

Rõigil, kes näitusele efineda soowivad, tuleb ligi- mate teadete saamisels silalnimetatud äri poole pöwrata.

Riigimetsad Bärnumaal.

Bärnumaal on kokku 15 metskonda. Rõibullitu maapiinna üldsuurus 109.083 tiinu. Kolme aasta jooksul on olnud siasetulekuid ja wõljaminekuid:

Aastad.	Siasetulekud.	Wõljaminekud.	Puhas ülejääf.
1920	21.396.336 m.	4.687.527 m.	16.708.809 m.
1921	43.512.186 "	20.350.492 "	23.161.693 "
1922	139.621.666 "	23.141.081 "	116.480.585 "

Nii oli käinud aasta puhas ülejääf ligi 116% miljoni marla.

Metsaseaduste rikkumiste protokollid.

Kriminaal-kohtupidamise nõuete järele peab metsaseaduste rikkumiste üle tehtawate protokollide lookuseadmisel ka siibidistatawate istute seletuse ja tõenduse protokolleeritama ja alla kirjutatama.

Et ole aga wõimalik siibidlast üle kuulata eht ei soowi nemad seletusi anda ja protokoll alla kirjutada, siis tuleb protokoll selletohane märkus teha.

Etikult wäljaantud perekonna abirahad.

Perekonna abiraha seaduse § 9 järele („R. Z.“ nr. 1/2 — 1923 a.) antakse kontrollnõudogule si- gus palgasaajatele etikult wäljaantud perekonna abirahad tagasi nõudmata jätta juhtumistel: 1) kui tagasimaksimine palgasaaja atnelise ästisuse tõttu raskendatud on ja 2) kui abiraha andmine perekonna abiraha seaduse üldise mõtte järele põh- jendatud oli.

Maha kustutada ei wõi nõudmist palgasaajate wastu: a) kes perekonna abiraha ühebe ja lamade perekonna liikete pealt ja ühe ja sama aja eest enam kui ühelt ajutuselt wälja on nõutanud ja b) kes kuritahtliselt, ebasõiget dokumentide põhjal, pe- rekonna abiraha saanud on.

Palgaseaduse täiendus.

Riigiametnikkude ja teenijate palgaseaduses on Riigilõugu poolt wastu wõetud ja „R. Teatajas“ nr. 35 — 1923 a. wälja kuulutatud järgmine täien- dus:

§ 3, p. g muudetakse järgmiselt: „Wastawate Wabariigi Waltisuse poolt wäljaantawate erimää- ruste põhjal riigimaade ringkonna waltisjatele, metskondade ametnikkudele ja teenijatele wõimalust mõdda korter tarwiliste kõrwalhoonetega, kütte- puud metfas kattu peal ja metsnikkudele ja met- sawahidele peale selle palgamaa kuni 15 tiinu juu- rufeni.“

Ehitusmaterjalide weohinna alandus.

Riigiametnikkude poolt riiklise ehituslaenu abil ehitatawate elumajade jaoks weetakse 50% hinna- alandusega üldiselt tariifist järgmised ehitusmater- jaalid: palgid, latid ja lauad; majad, ruust, ara- lahutatud, katusekivid, tellis-, tsement-, ja raudkivid („R. Teataja“ nr. 50 — 1923 a.).

Maareformi teost. määruse § 95 täiendus.

Maareformi teostamise määruste („R. Teataja“ nr. 16/17 — 1920 a.) § 95 täiendatse järgmiselt („R. L.“ nr. 38/39 — 1923 a.): „Riigi rendimaadel, mis vähemalt kuue aasta peale rendile antud, kasvatavad valglepad, pajud, pihtlad ja toominguad ei läi selle määruse alla ja nende tajuta tarvitamine ja raiumine on jämeduse peale vaatamata reitnikul lubatud.“

p.

Raijatamise tallid.

Riigimetsades rajatamise eest on 1923 a. peale järgmisel määrtusel kindlast määratud:

Võom	I. järgu rajamaa	II. järgu rajamaa	III. järgu rajamaa
Hobuse pealt	375 mfr.	250 mfr.	150 mfr.
Sarvloomade pealt	300 "	200 "	150 "
Wastika pealt 1 a. wan.	100 "	70 "	50 "
Lamba eht talle pealt	60 "	40 "	25 "

Peale selle määratakse neis metsandikkudes, kus kraavitamine läbi on viidud, kraavide puhastamise ja korrahooldmise fondiks iga hobuse ja sarvloomade pealt 200 marka.

p.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Loobus“ nr. 3 — märts — 1923 a. 2. aastakäit. Wastutaw toimetaja: Gustaw Wilberg. R.-ll. „Loobus“e“ wäljaanne. Hind 60 mfr.

„Laewandus“ nr. 2—3 (34—35) — weebuar—märts — 1923 a. Meriasjanduse ajakiri. Wastutaw toimetaja: D. Treilmann; tegew toimetaja: A. Gustawson. Raafiknumbri hind 50 mfr.

„Eesti Majandus“ nr. 7 ja 8 — 1923 a. Tõõstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri. Wastutaw toimetaja: R. Rõstner; wäljaandja: Eesti majanduspoliitiline selts, Tallinnas. — Raafiknumber 25 mfr.

„Kalaasjandus“ nr. 29 — 1923 a. Eesti kala- ja mereasjanduse ajakiri. Wastutaw toimetaja: Ernst Webermann. — Hind 25 mfr.

„Wäitloomakaswataja“ nr. 1—2, 1923 a. Wastutaw toimetaja: K. J. Jero; wäljaandja: Eesti julge- ja wäitloomakaswatusedebandamise selts.

„Kaswatus“ nr. 4 — aprill 1923 a. Kaswatus- ja metsanduse ajakiri. Eesti õpetajate liidu häälekandja. Wast. toimetaja: Ernst Martinson.

„Romaan“ nr. 7 ja 8, 1923 a. Wastutaw toimetaja: S. Saksapõld. — Raafiknumbri hind 40 mfr. Ajalehtede „Põhja Rodu“, „Wõru Teataja“ ja „Eesti“ järjekorralised numbrid.

Poolametslikud teated.

Metsade peawalitsuse ringkirjad.

6. aprillil 1923 a. — nr. 13335/24.

Waatamata selle peale, et jahipiletites ja suuremas osas jahirendilepingutes mõtuste peale jahipidamine keelatud on, pakutakse Tallinna turul juurel arwul tapetud mõtuseid müüa.

Arwesse wõttes, et metsade riigistamisega lõik mõtuse-mängud riigi kätte on läinud ja eramaade peal mõtuse-mängu kohte peaaegu sugugi ei ole, — annab see asjaolu tunnustust nõrga järelewalwe üle kohalikkude metsaametnikkude poolt, mille peale sellega metsaülemate tõsist tähelepanu juhtitakse.

10. aprillil 1923 a. — nr. 13971/25.

Paljud metsaülemad saadawad peawalitsusse asunikkude wõlatohustusi, mis ei ole tempelmargidega warustatud ja millel puudub allkirjade kinnitus. Sarnane wäärnähtus on täiesti lubamata ja sellel mõitwad olla väga halwad tagajärjed. „R. L.“ wäljakuulutatud määruse põhjal peawad laenu- ja aja ja läemeele allkirjad tingimata kinnitatuks olema. Ja wõlatohustuse andjal tuleb tempelmargi maksu maksta 2/10% wõlasummast, 2/10% läemeele wastutuse pealt ja 6 marka allkirja teostamise pealt. Tempelmargi diendamise eest wastutab dokumendi wastuõija, s. o. käesolewal juhtimisel wastutawad metsaülemad. Sellepärast just metsaülemate oma huwides on, et tempelmargi wastuvalt ära diendataks, sest wastasel korral langewad metsaülemad trahwi alla.

13. aprillil 1923 a. — nr. 14519/28.

1923 aasta eelarwe järele on kindel lõidu- ja päewaraha ette nähtud:

metsaülematele — 3.500 mfr.
abimetsaülematele ja kandidaatidele — 2.200 mfr.
kuus.

Sellepärast lubab peawalitsus lõidu- ja päewaraha metsaülematele, abidele ja kandidaatidele ülal- tähendatud normides wälja maksta 1. jaanuarist 1923 a. arwates.

21. aprillil 1923 a. — nr. 15827/31.

Metsatõõstuse hooaja lõpu kätte jõudmisega muutub iga saagedamaks nähtused, kus metsaõstjad, kes ostetud metsa tähtajaks pole suutnud üles töötada, selle tähtaja pikendamise palwetega ehtnewad, kusjuures tihitpeale lõikupu põhjustel ette tuuakse, mis palujate arwamise järele tasuta pikenduse andmist mõimaldama peab.

Et palujatel sellel ajal asjata waewa ja kulustid ja metsawalitsusel ülekilgset kirjawahestust ära hoida, palub peawalitsus metsaülemaid lõigile operatsiooni tähtaja pikendamist palujatele ära seletada, et pikenduse maksu nõudmine põhjeneb hantide-seaduse peale ja et ei metsaülemad ega ka metsade peawalitsus ühes põllutööministreriumiga selle lõitu operatsiooni tähtaja pikendamist ilma tasuta lubada ei saa.

Mis puutub eriti asunikkudesse, sellele ehitus- metsamaterjaale kergendatud tingimistel on müüdüd ja kes selle lõitu arwamisel on, et operatsiooni tähtaja pikendamine ilma tasuta peaks sündima,

tiis ei saa siin tähendamata jätta, et ka nemad operatsioonid tähtsaja pikendamise korral kohustatud on seaduslikku pifenduse raha maksma.

Grandina peab mõetama ainult neid juhtumisi, kus afunifule on metsamaterjaale müüdnud tema oma rendimaa pealt ja kus operatsioonid tähtsajaks oleks mõitnud määrata rendilepingu lõpu tähtaega. Kui aga jeda mitte tehtud ei ole ja vajadus tekib tähtaega pikendada, mõitvad metsaülemad esialgselt määratud tähtaega ära muuta ja ilma pikendusraha rühmitseta uue tähtsaja määrata, mis aga mitte pikem ei mõi olla, kui maatajutamise lepingu lõputähtaega.

Metsade peavalitsuse ülemad päewatäsed.

20. märtsil 1923 a. — nr. 14.

Kabala metskonna abimeisaülemad kandidaat Karl Ruusil paigutatakse ümber tema enese soovil Märjamaa metskonda sama ameti peale 11. märtsil s. a. arwates.

Kod. Jaan Sepp määratakse Kärsna metskonna metsniku k. t. 1. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Johannes Rummel määratakse Paasvere metskonna ajuti. asjaajaja k. t. 20. weebruarist s. a. arwates.

Karli metskonna asjaajaja Wiktor Kamar wabastatakse ametist tema enese soovil 1. aprillist s. a. arwates.

Nimla metskonna abimeisaülemad Peeter Kaur paigutatakse ümber teenistuse huwides Oisu metskonda sama ameti peale 1. maist s. a. arwates.

Oisu metskonna abimeisaülemad k. t. Peeter Wares paigutatakse ümber teenistuse huwides Nimla metskonda sama ameti peale 1. maist s. a. arwates.

Riia tähtsule nr. 76 — 30. det. 1922 a.

Kod. Karl Mohrson määratakse Jõhwi metskonna asjaajajaks 25. oktoobrist 1922 a. arwates.

5. aprillil 1923 a. — nr. 18.

Peawalitsuse wanem kantseleiametnik Woldemar Tarasow määratakse peawalitsuse registraatoriks 1. jaanuarist s. a. arwates.

Nimla metskonna asjaajaja Hendrik Meel wabastatakse ametist tema enese soovil 1. aprillist s. a. arwates.

Pada metskonna metsnik Mihkel Priilop wabastatakse ametist tema enese soovil 1. aprillist s. a. arwates.

Kod. Feliks Kirjel määratakse Nimla metskonna asjaajajaks 1. aprillist s. a. arwates.

Kod. Johannes Lombak määratakse Surju metskonna abimeisaülemad kandidaadiks 24. märtsil s. a. arwates.

Paasvere metskonna abimeisaülemad kandidaat Leonhard Puutja paigutatatakse ümber ajutiselt Jäeneda metskonda sama ameti peale 24. märtsil s. a. arwates.

Kirjast.

Rüümitised ja wastused.

Rüümine: Kas mõib metsawaht niisugusel korral, kui ta peremehe toanurgas laasüüriliseks on, kus peremees ise abjub kütab, nii et metsawahtil neid kütta tarwis ei ole, — oma palgapuud peremehele anda, ütlesid mis otstarbeks peremees neid kasutaks, et sellega oma üüri vähendada.

R. U.

Wastus: Puud antakse metsaametnikkudele nende eluruumide kütteks ja muuts otstarbeks neid tarwitada ei ole lubatud.

Rüümine: Kelle poole peab metsawaht pöörama, kui maja latus täielist remonti nõuab ja kes peab arwe lojku seadma tarwisminema materjaali ja kulude üle?

Wastus: Kui riigi hooned remonti wajaamad, tuleb metsawahtil, kelle järelwalwe all majad on, sellest metsaülemale teatada, kas otsetohe ehk metsniku mõi abimeisaülemad laudu.

Rüümine: Kas on metsawaht kohustatud kwartaalst shtifid mõistat puhastama ja kas selle eest ta toju saab?

Wastus: Weneaegsete kogemuste järele otustades on metsawaht kohustatud ka oma kwartaalst shtid korras hoidma.

Rüümus: Kas on metsawahtidel õigus luba anda metsakaupjatele oma materjaale sumeks palgamaa peale jätta, kui wäljaweeo tähtaeg mõõdas?

Br.

Wastus: Mõitwad lubada, kui palgamaa selle läbi mitte rikutud ei saa (näit. heinamaa) ja kui

metsaülem milgil muul põhjusel selle wastu ei ole.

Rüümine: Kas 40 a. pidamise tõttu antaw metsa omandamise õigus läib ainult talurentnikkude kohta ehk on see ka mõisarentnikkude peale laiendatud?

Br.

Wastus: On maksew ainult renditalude kohta.

Kirjawastused.

Metsaülem Mart: Teie küsite, mis Teie fikusarwedeest ilma jätte, kuna Teie seletus see aimule õige oli. Arwame, et see sellest tuli, et mõistatuse autor ja autaju mõistjad teisel arwamisel on olnud ja pealegi ei olemat Teie oma seletust, nii kui nõutud oli, wäljalõigatud blanketil talitusele saatnud.

Wahest oleks Juttil õnnets lätnud fikusarwede saamine, kuid ka tema et saatnud seletust nõutud vormis. Sellepärast ei mõitnud meie Teie heaks midagi teha.

— mees — S—s: „Lindude armastus“ jääb, nagu paljud teisedki, tarwitamata.

P. G. — Abjas: Kirjutage paberi ühele poolele ja harwemad read, muudu ei mõeta trükkijaks labuda ja kütide käsikirjade ümberkirjutamisel ei ole toimetusel aega.

A. A—s: See on õige, et teie metskonna metsa-teenijatest õige wähejed „E. M.“ tellijad on, kuid kahtleme, et selles ainult metsaülem süüdi on. Iga õige metsaülem soovitab oma taasteenijatele oma lehte ja ei mõits mitte selle wastu töötada. Jätame seeford awaldamata.

Wäljaandja: Eesti metsa-teenijate kuseühendus.

Wastutaw toimetaja: M. Metzger.

Lainana Eesti Kirj.-üh. trükkida, Pikk tä. 2.

Eesti metsaametnikud!

Edendage tarvitajate ja põlluharijate ühistegewust kui ainsamat abinõu, mis tagasi annab töötawatele rahwakihtidele nende töö tagajärjed.

Olge eesrinnas tarvitajate-ühisuste asutamisel, seal, kus neid weel ei ole.

Nõu ja juhatust ühisuste asutamises annab igal ajal

Eesti Tarvitajate Keskuhisus

Tallinn, Wiruwärawa puiestee 15.

O. E. HERODES ja P. M. PRICK

Ehitusmaterjaalide ja kütteainete ladu TALLINNAS,
Wiljandi tän. 9, kõnetraat 863.

Ostab igal ajal:

metsa ja igasugust metsa- ja ehitusmaterjaali.

Müüb ladust:

Palke, talasid, okas- ja lehtpuulaudu, telliskiwe, tulekindlaid kiwe (Schamott), lupja, tsementi, tsement kaewu- ja weetorusid, : : : : põletispuid ja igasugust ehitusmaterjaali. : : : :

Oma saeweski ja hõweldamise wabrik.

Igasuguseid palke wõetakse vastu laudadeks ja plankideks lõikamiseks, kantamiseks ja hõweldamiseks. — Karniiside ja pildiraami liistude walmistamine. Kõik tööd tehakse korralikult, ruttu ja ajakohaste hindadega.

Metsateenija, metsatööstur ja jahimees,

kui sa senini weel „EESTI METSA“ tellinud ei ole, siis tee seda warsti. Kõik aasta algusest senini ilmunud numbrid saadetakse järele. 1921 ja 1922 a. käigud on ilukõites talitusest saada à 400 marka.

Ükski elukutseline metsamees ärgu jätku „Eesti Metsa“ tellimata!

Aadress: Kuukiri „EESTI METS“ Tallinnas.

METSAMATERJALIDE OKSJON.

Enampakkumisel müüakse 18. mail s. a. kell 12 metsade peavalitsuses, Toomkiriku pl. 8:

1) Vaitsaare metskonnas mereranda väljaveetud umbes 85¹/₄ t.-sülba looritud propse, algushind 5000 mk. t.-sülb.

2) Mõtsu metskonnas, Paatsalu rannas Puuvahi laduplatstil umbes 20⁹/₁₂ t.-sülba paberipuid, algushind 5.200 mk. t.-sülb.

3) Vaitsaare harutee ääres, Voltveti jaamas, Punapargi raudteeharu juures, Siigaste, Loodi ja Kõru jaamades umbes 168 t.-sülba looritud propse, algushind 6200 mk. t.-sülb.

4) Põltsamaa metskonnast Paala ja Põdja jõe kaldale väljaveetud umbes 7⁷/₁₂ t.-sülba loorimata propse ja umbes 12 t.-sülba looritud paberipuid, algushind 5840 mk. t.-sülb.

5) Wafalema ja Negviibu jaamades umbes 66 t.-sülba looritud propse, algushind 6500 mk. t.-sülb.

6) Tartus sadama raudtee ääres Kõpla puuplatstil asuvad umbes 15,25 t.-sülba looritud propse, algushind 4000 mk. t.-sülb.

7) Põltsamaa-Kõrvepere saeveski platstil umbes 28,26 standarti mitmesuguseid praaki ja pinnalaudu, algushind 10.500 marka standart.

Pakkumised ainult suusõnalised. Osavõtjad on kohustatud 10 prots. pakutava üksuse algushinnast ajutisele oksjonikomisjonile kautsjoniks jätta maksa. Täpsemad teateid saab metsade peavalitsuse tööstusosakonnast ja kohalikest metsaülematest.

Metsade peavalitsus.

Eesti mehaanilise puutööstuse aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

walmistab :

Mööblit

wineer kartonge

wineer kohwrid

wineer kooliranitsaid,

wineer aktimappe

wineer käsitrumlid

wineer toolipõhju

wineer platesid

wineer labidaid j. n. e.

Müügikoht	TALLINNAS:	Wana Posti tänav nr. 9.
„	TARTUS:	E. M. Jürgens'i juures, Wana tänav nr. 17.
„	Walgas:	P. Saretok'i juures, Moskwa tänav nr. 15.
„	Petseris:	E. Nassar'i juures Kaubareas.
„	Wiljandis:	R. Eitelberg'i juures.
„	Wõrus:	J. Kiesler'i juures, Jüri tän. nr. 12-b.
„	Rakweres:	Roman Jürgens'i juures.
„	Pärnus:	J. D. Ammende juures.